

**Резолуција *CM/ResCMN(2015)8*
о примени Оквирне конвенције за заштиту националних мањина
у Србији**

(коју је Комитет министара усвојио 1. јула 2015. године
на 1232. састанку заменика министара)

Комитет министара, према условима чл. 24. до 26. Оквирне конвенције о заштити националних мањина (у даљем тексту: „Оквирна конвенција“),

Имајући у виду Резолуцију *Res(97)10* од 17. септембра 1997. године коју је усвојио Комитет министара за утврђивање правила о модалитетима мониторинга према чл. 24. до 26. Оквирне конвенције;

Имајући у виду правило гласања усвојено у контексту усвајања Резолуције *Res(97)10*;¹

Имајући у виду инструмент ратификације који је Србија депоновала 11. маја 2001. године;

Подсећајући на то да је Влада Србије 14. марта 2013. године упутила свој државни извештај у односу на трећи циклус мониторинга према Оквирној конвенцији;

Пошто је Саветодавни комитет разматрао треће мишљење усвојено 28. новембра 2013. године, као и писане коментаре Владе Србије примљене 23. јуна 2014. године;

Имајући такође у виду коментаре других влада,

1. Усваја следеће закључке у односу на Србију:

а) Позитивни развојни трендови

Србија наставља да јача утврђене законске одредбе које регулишу остваривање права националних мањина. Закон о националним саветима националних мањина, донет 2009. године, даје овим саветима широке надлежности у области културе, образовања, информација на језицима националних мањина и службену употребу језика и писма, као и успостављање изборних поступака за савете националних мањина и њихово финансирање. Ступањем на снагу 2009. године, Закон о забрани дискриминације је, са своје стране, значајно ојачао постојећи законодавни оквир у погледу подстицања делотворне једнакости и заштите од дискриминације на основама релевантним за националне мањине.

Такође је дошло и до значајног институционалног развоја, првенствено током 2010. године изборима за савете националних мањина на основу Закона о националним саветима националних мањина из 2009. године и оснивањем Повереника за заштиту равноправности 2010. године. Повереник за заштиту равноправности, Заштитник грађана и Покрајински

¹ У контексту усвајања Резолуције *Res(97)10* дана 17. септембра 1997. године, Комитет министара такође је усвојио и следеће правило: „Одлуке у складу са чл. 24. став 1. и 25. став 2. Оквирне конвенције разматрају се за усвајање ако гласају две трећине представника страна уговорница, укључујући и гласање већине представника страна уговорница који имају право да буду чланови Комитета министара, у њену корист”.

заштитник грађана активни су у случајевима који се односе на припаднике националних мањина.

Учињени су значајни напори да се обезбеди пуна гаранција за право самоопредељења у контексту пописа становништва 2011. године.

Власти су учиниле значајне напоре на развијању свеобухватних политика за подстицање једнаких могућности за Рома, укључујући и усвајање Стратегије за унапређивање положаја Рома 2009. године и Акционог плана за период од 2009. године до 2011. године. Након извесног кашњења, Акциони план за период од 2012. године до 2014. године усвојен је у јуну 2013. године. Поздравља корак који су предузети за решавање проблема у прибављању личних докумената и напредак који је регистрован у овој области. Последњих година предузети су такође и законодавни кораци и политике ради побољшања приступа Рома социјалним становима и иницијативе као што су запошљавање здравствених медијатора које су дале позитивне резултате у области здравља.

Према извештајима, нивои разумевања становништва за заштиту језичких права припадника националних мањина су релативно високи, а број расистичких инцидената у последњих неколико година је опао. Мржња као мотив за извршење кривичног дела сада је обавезна отежавајућа околност, а предузете су и иницијативе да се запослени у полицији и правосудју обуче о питањима дискриминације и толеранције и да се побољша комуникација између полиције и националних мањина као и посебно маргинализованих група.

Јавна подршка пружа се низу штампаних медија на мањинским језицима у Војводини, а сада је доступно и јавно емитовање радио и телевизијских програма, у промењивој мери, на државном, покрајинском или локалном нивоу на укупно тринаест мањинских језика. Мањински језици уведени су у службену употребу у једном броју додатних општина и насеља. Измене Закона о службеној употреби језика и писма уклониле су територијална ограничења за остваривање права на употребу назива на мањинским језицима и писму.

У Србији постоји велика понуда наставе на мањинским језицима и њиховог учења у предшколским установама, основним и/или средњим школама, у зависности од ситуације националне мањине о којој је реч. На нивоу високог образовања, извештава се да се ситуација у вези признавањем диплома које су издале институције на Косову* и приступом високом образовању у јужној Србији побољшава, иако остаје да се реше нека важна питања.

Српско законодавство садржи одредбе вредне хвале са циљем унапређења заступљености националних мањина у изабраним телима на свим нивоима, а неколико припадника националних мањина изабрано је у национални парламент. Учешће припадника националних мањина у административним телима на локалном нивоу у подручјима где националне мањине живе компактно изгледа да такође добро функционише.

Двадесет националних савета националних мањина изабрано је 26. октобра 2014. године, на изборима које је Републичка изборна комисија спровела у складу са изменама Закона о националним саветима националних мањина усвојеним 23. маја 2014. године. Поздравља се формирање радне групе у јуну 2013. године, која се састоји од представника свих кључних министарстава за израду нацрта серије измена овог закона са циљем превазилажења једног броја проблема уочених након његовог ступање на снагу, иако је важно да се овај процес спроведе потпуно у консултацијама са националним мањинама.

---

* Свако позивање на Косово у овом тексту, било да се односи на територију, институције или становништво, тумачи се у складу са Резолуцијом Савета безбедности Уједињених нација 1244 (1244) и не доводећи у питање статус Косова.

б) Разлози за забринутост

Још увек не постоји свеобухватни и стратешки приступ интеграцији националних мањина у српско друштво, а међуетнички односи у Србији и даље су разлог за забринутост. Непостојање свеобухватних података о једнакости такође отежава осмишљавање циљаних и делотворних политика за превазилажење дискриминације са којом се суочавају припадници националних мањина. Повереник за заштиту равноправности још не може да ангажује довољно особља, а законодавство о забрани дискриминације шири јавност још увек не разуме у довољној мери. Штавише, власти не спроводе увек довољно брзо препоруке Повереника, Заштитника грађана и Покрајинског заштитника грађана.

Флексибилност ће морати да се примењује, након веома приметног бојкота пописа становништва 2011. године од стране албанске мањине, као и ученог недовољног учешћа Рома, у анализи и обради резултата пописа у погледу тих мањина.

У погледу Рома, напредак у решавању проблема у вези са прибављањем личних докумената не води аутоматски до решења проблема непостојања држављанства или приступа социјалним правима. Многи Роми и даље живе у условима испод стандарда и још увек долази до принудних исељења. Опште здравствено стање ромског становништва тренутно је и даље лошије него осталог становништва. Сегрегација у образовању још се јавља, а приступ Рома тржишту рада и даље је ограничен. Ажурирани Акциони план за спровођење Стратегије за унапређивање положаја Рома мора се брзо спроводити.

Државни фонд за националне мањине још није оперативан, што значи да одлуке савета националних мањина могу имати несразмеран утицај на начин на који се помажу културне делатности националних мањина. Системи за издвајање средстава за културне делатности савета националних мањина такође наводно слабе ситуацију бројно мањих и однедавно признатих мањина.

Ксенофобија и верска нетрпељивост и даље су присутне у српском друштву, као и предрасуде против Рома, а има и даље расистичких напада против припадника националних мањина и њихове имовине.² Релевантне одредбе кривичног законодавства морају се примењивати строжије да би се осигурало да прекршаји мотивисани мржњом буду испитани на одговарајући начин, кривично гоњени и кажњени, а напори за обуку полиције и правосуђа о питањима дискриминације и толеранције, као и за унапређење полицијских снага мултиетничког састава треба да буду и одрживи у времену и проширени у обиму.

Могући утицај приватизације, дигитализације и могућег укидања накнада за телевизијску претплату на доступност радиодифузије на мањинским језицима су разлог за забринутост представницима националних мањина. Разлози за забринутост такође су изражени због непостојања плурализама у уређивачкој независности медија националних мањина.

Напредак у помоћи културама мањина и увођење језика националних мањина у званичну употребу је углавном спорије ван Војводине и наводно постоје практичне потешкоће у том погледу. Елиминисање територијалних ограничења за остваривање права да се користе лична имена на језицима и писму националних мањина мора се прописно и доследно примењивати у матичним службама које врше упис у матичне књиге рођених, венчаних и умрлих. Топографске ознаке на мањинским језицима које су одобрили савети националних мањина треба такође да буду приказане у складу са законом.

² Види одељак о позитивним трендовима у горњем тексту.

Један број препрека спречава припаднике националних мањина да више користе прилике да похађају наставу на мањинским језицима и да их уче. Оне укључују непостојање политичке воље да се закон у неким случајевима примењује на локалном нивоу, стални отпор у том погледу директора неких школа, организацију наставе на матерњем језику по избору у неприкладно време и на неприкладним местима, и непостојање одговарајућих учбеника.

За бројчано мање националне мањине и даље је тешко да буду заступљене у парламенту, а постоје и извештаји о злоупотребама доњег прага за регистрацију политичких партија националних мањина. Националне мањине такође су и даље недовољно заступљене у државној управи и јавним предузећима на републичком нивоу.

Један број мањкавости које постоје у Закону о националним саветима националних мањина, као и противречности са другим законима, довели су до озбиљних проблема у вези са његовом применом у пракси, који тек треба да се реше.

2. Усваја следеће препоруке у односу на Србију:

Поред мера које треба предузети за спровођење детаљних препорука садржаних у одељцима I и II мишљења Саветодавног комитета, власти се позивају да предузму следеће мере за унапређење даљег спровођења Оквирне конвенције:

Питања за хитно поступање:³

- обезбедити да одговарајући људски и финансијски ресурси буду издвојени за постизање циљева утврђених у Акционом плану за спровођење Стратегије за унапређивање положаја Рома за период од 2012. године до 2014. године и да органи локалне самоуправе и представници Рома буду непосредно укључени у оцену спровођења ове стратегије; окончати присилна иселења и наставити са напорима ка увођењу у домаће право одредби којима се гарантује право на одговарајуће становање и без присилних иселења; хитно размотрити приступ здравственој заштити и општој здравственој ситуацији Рома;
- наставити са напорима за елиминисање сегрегације ромске деце у образовању и без одлагања осмислити мере да се делотворно повећа приступ инклузивном образовању и побољшати исходе образовања за ромску децу;
- подстицати делотворно учешће националних мањина, укључујући и оне бројчано мање, у изборни процес и предузети енергичне мере да се размотри недовољна заступљеност националних мањина у државној управи, нарочито на државном нивоу; наставити са напорима за формирање мултиетничких полицијских снага;
- наставити са радом на ревидирању Закона о националним саветима националних мањина, уз сталне консултације са представницима свих мањина и цивилног друштва, да би се обезбедило делотворно учешће припадника националних мањина у свим питањима која их се тичу, истовремено узимајући у обзир важност поштовања и заштите остварених права припадника националних мањина која остварују национални савети, посебно у погледу њихових овлашћења, надлежности и финансирања, у складу са Уставом.

Остале препоруке:⁵

- наставити са флексибилним приступом у употреби података пописа становништва 2011. године за развој политика који имају утицаја на права припадника националних

³ Препоруке у даљем тексту наведене су према одговарајућим члановима Оквирне конвенције.

мањина, нарочито у погледу Рома и у подручјима где је бојкот већинског етничког албанског становништва имао значајан утицај на резултате пописа;

- брзо и детаљно одговорити на налазе и препоруке Заштитника грађана, Покрајинског заштитника грађана и Повереника за заштиту равноправности у свим случајевима који утичу на права припадника националних мањина и пружити одговарајућу помоћ тим институцијама да се обезбеди ефикасно поступање са примљеним представкама и да оне буду познате и доступне припадницима националних мањина;
- наставити и јачати напоре за превазилажење ситуација непостојања држављанства и недостатка личних докумената;
- предузети кораке да се обезбеди да се прописи и пракса у погледу права припадника националних мањина примењују једнако у односу на сва подручја где националне мањине живе у значајном броју и да се обезбеди укључивање и пуно учешће представника свих националних мањина у процесу доношења одлука о њиховим мањинским правима;
- појачати напоре за јачање интеракција између разних заједница које живе у Србији; обезбедити да кривичноправни систем на одговарајући начин разматра кривична дела изазвана мржњом и јачати напоре за подизање свести свих релевантних актера система кривичног правосуђа о важности кривичног гоњења дела изазваних мржњом;
- предузети активне кораке - поштујући начело одвајања државе и вере - за унапређење прагматичних решења за превазилажење потешкоћа у приступу припадника националних мањина богослужењу на њиховим матерњим језицима;
- обезбедити довољна и стабилна средства да би се гарантовала одрживост медија на мањинским језицима и преиспитати утицај приватизације и увођења дигиталног телевизијског програма на мањинске медије, уз консултовање са свим националним мањинама;
- обезбедити да законске одредбе које регулишу употребу мањинских језика у контактима са властима на локалном нивоу буду у потпуности спроведене и подстицати запошљавање државних службеника на локалном нивоу који добро знају релевантан мањински језик; појачати настојања да се обезбеди потпуна и правилна примена правила која се тренутно примењују за регистрацију имена на мањинским језицима и у погледу истицања топографских ознака на мањинским језицима;
- наставити са напорима да се осигура да се дипломе издате у образовним установама у региону прописно и брзо признају и наставити са обезбеђењем високог образовања у јужној Србији;
- старати се да доступност уџбеника на мањинским језицима на одговарајући начин одражава потребу коју изражавају националне мањине, уклонити све преостале препреке и обезбедити остваривање права на образовање на мањинским језицима;
- наставити са напорима за побољшање стања у привредно неразвијеним регионима ради, између осталог, јачања развоја као и учешћа припадника националних мањина у привредном животу тих региона;
- подстицати оснивање и делотворно функционисање савета за међуетничке односе на локалном нивоу у свим општинама са етнички мешовитим становништвом;

3. Позива Владу Србије да, у складу са Резолуцијом *Res(97)10*:
- a.* настави дијалог у који је току са Саветодавним комитетом;
  - b.* Саветодавни комитет редовно обавештава о мерама које је предузела као одговор на закључке и препоруке утврђене у одељцима 1 и 2 у горњем тексту.